

Kierrätyslannoitteet maatiloilla – kyselytutkimuksen kautta nousseet hyödyt ja mahdolliset riskit

Anne Relander, Liisa Maunuksela; Ruokavirasto

Kierrätyslannoitteet osana ravinnekiertoa

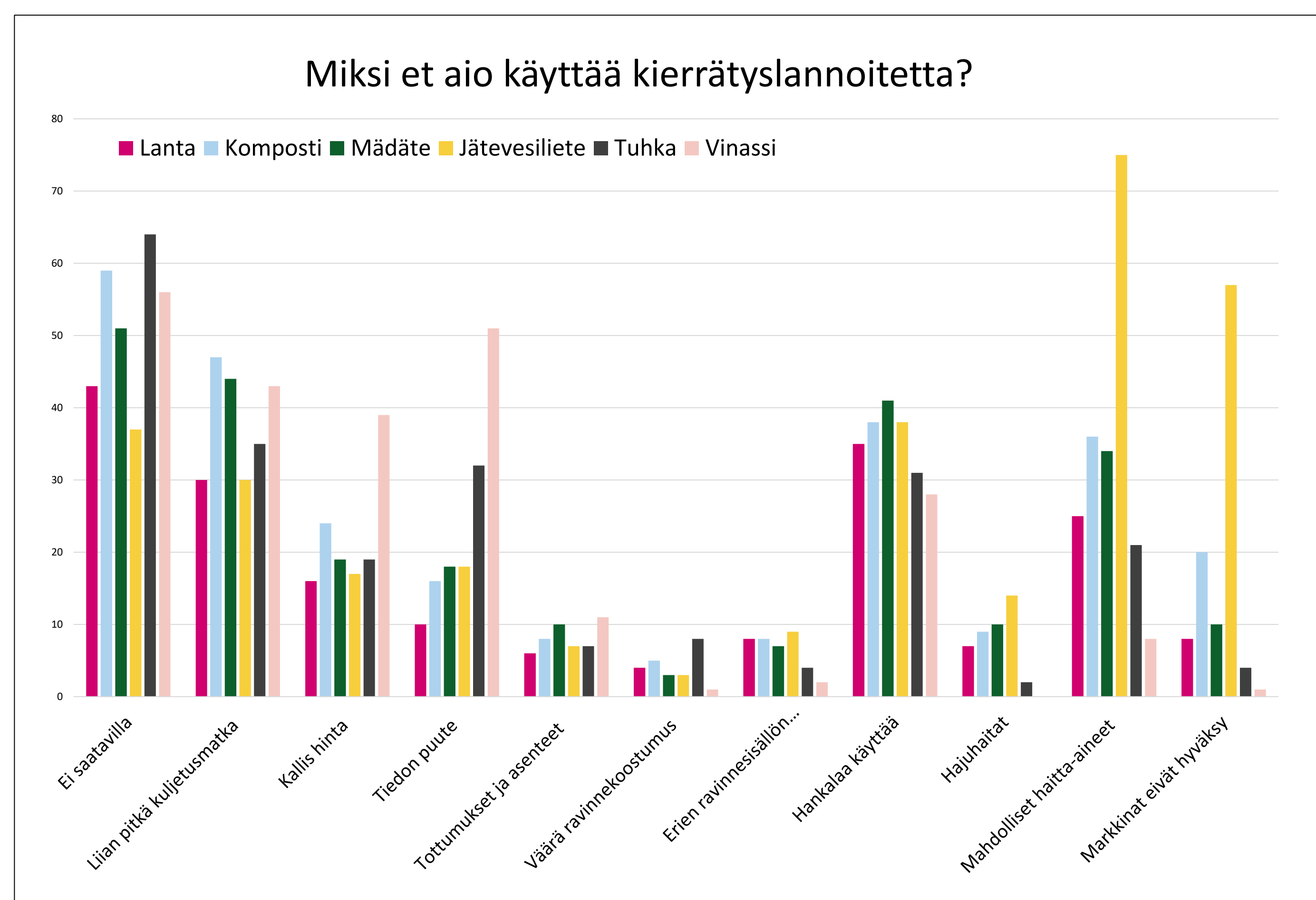
Biokierratotalouteen perustuva ruoantuotanto vahvistaa ruokaturvaa ja omavaraisuutta ja vähentää riippuvuutta tuontiluonnonvaroista. Kierrätyslannoitevalmisteiden käyttö parantaa lisäksi maan kasvukuntoa, tukee monimuotoisuutta sekä säästää luonnonvaroja. Viljelijöitä, myös luomuviljelijöitä, kannustetaan käyttämään kierrätyslannoitevalmisteita. Laajamittainen käyttöönotto edellyttää kuitenkin ratkaisua useisiin haasteisiin, kuten lopputuotteiden turvallisuuteen ja viljelijöiden asenteisiin.

Suomalaisten viljelijöiden kokemuksia ja kehitystarpeita liittyen kierrätyslannoitteiden käyttöön kartoitettiin ”Kierrätyslannoitteiden ja -kasvualustojen kasvinsuojeluainejäämät ja niiden hallinta (Kiertokas)” tutkimushankkeessa. Kyselytutkimus toteutettiin kahdessa osassa, vuonna 2023 noin 44 000 suomalaiselle viljelijälle (1358 vastausta) sekä vuonna 2024 yhteensä 377 viljelijälle (177 vastausta). Aineisto analysoitiin tilastollisesti ja laadullisesti.

Tuloksia

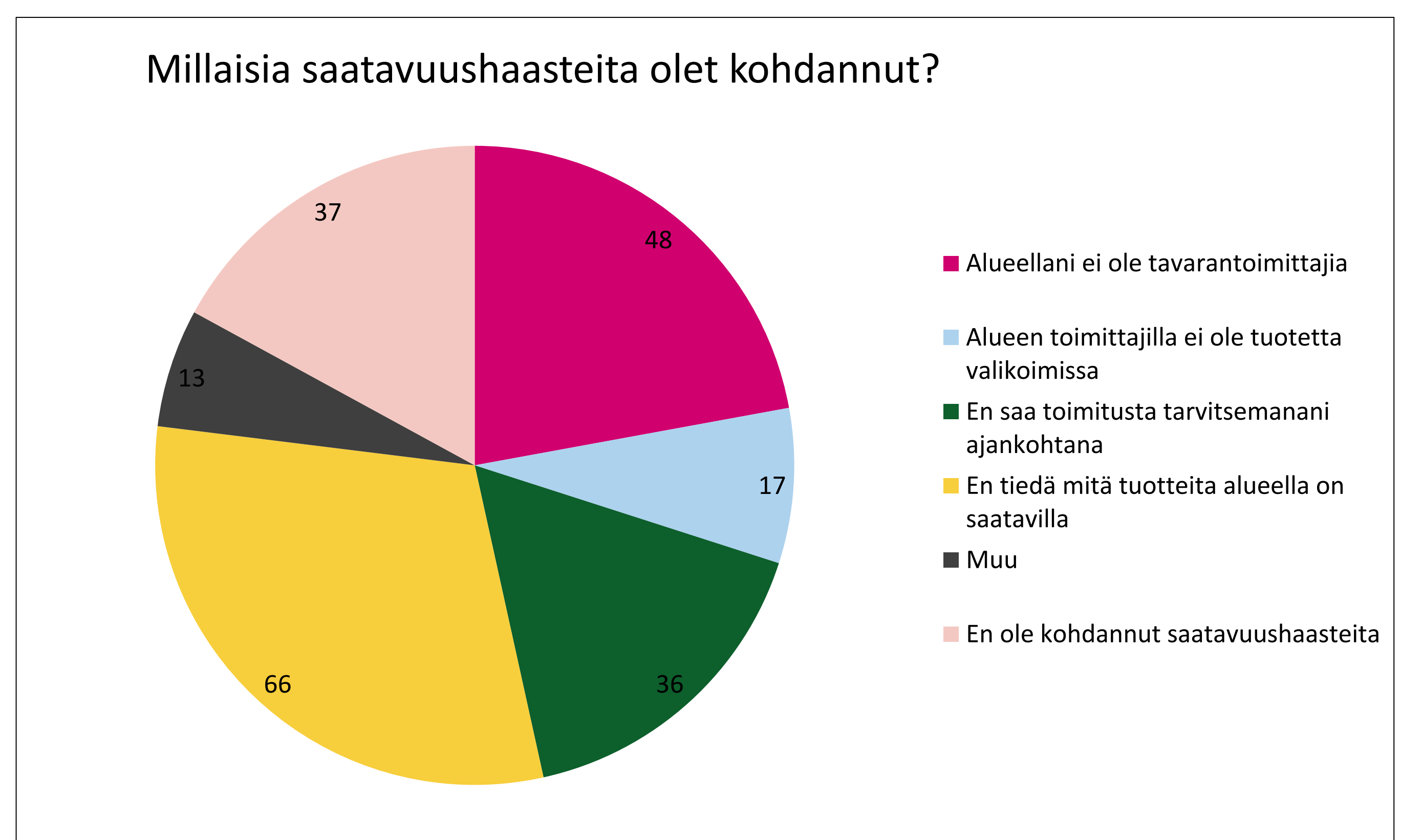
Kyselyyn vastanneista 38 % käytti kierrätyslannoitteita. Yleisintä käyttö oli luomuviljelijöillä, joista 78 % käytti pelkästään kierrätyslannoitteita. Suurin osa kierrätyslannoitteiden käyttäjistä hyödynsi niitä peruslannoitukseen, ja keskimäärin noin 10–25 % viljelijöiden ravinnetarpeista katettiin kierrätyslannoitteilla.

Yleisimpiä syitä kierrätyslannoitteiden käyttämättömyyteen olivat saatavuus- ja levityshaasteet sekä pitkät kuljetusmatkat (Kuva 1). Jätevesilietettä sisältävien kierrätyslannoitteiden osalta haitallisten aineiden esiintyminen ja markkinoiden negatiivinen hyväksyntä olivat merkittävimmät syyt käyttämättä jättämiseen.

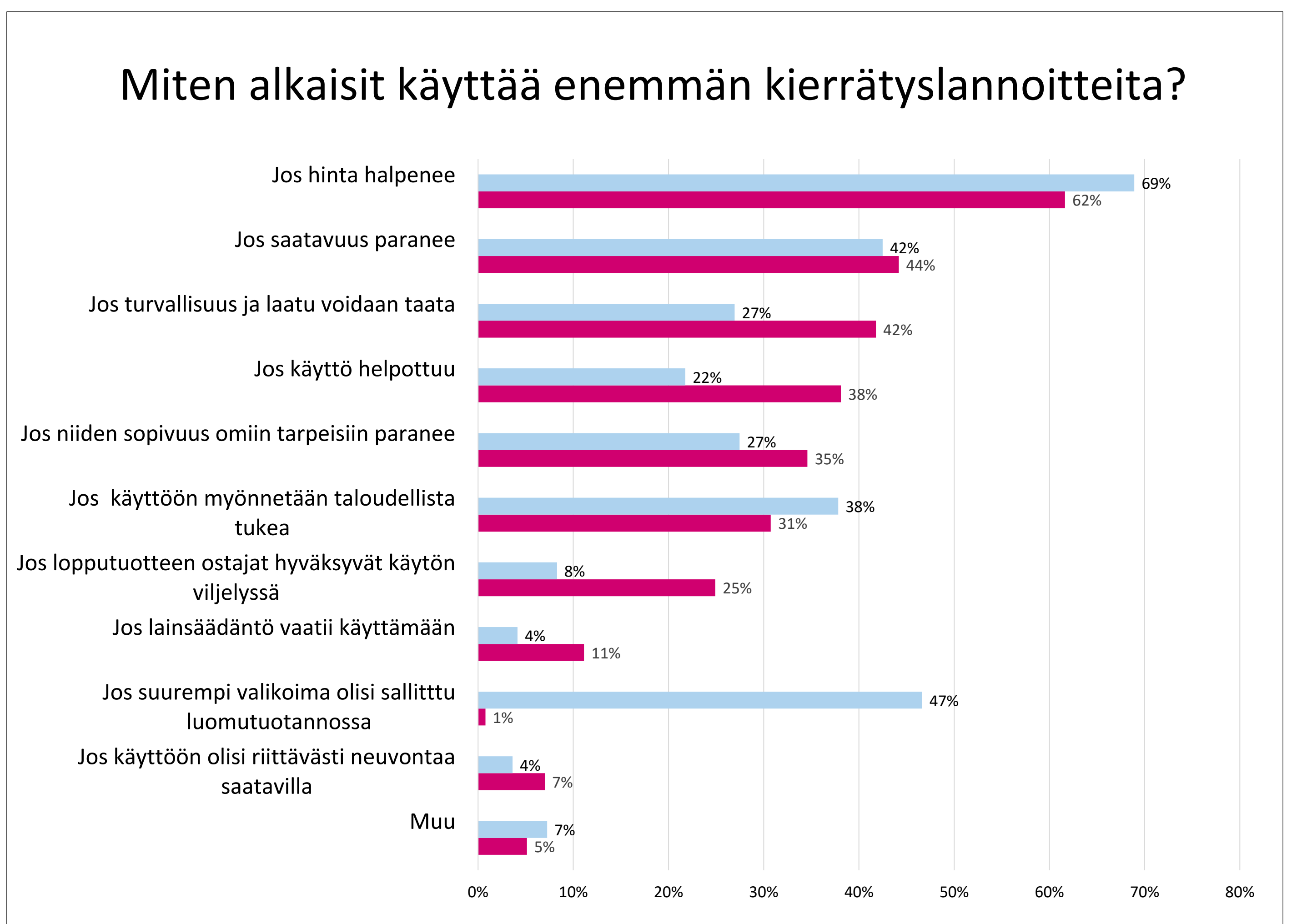
Kuva 1. Viljelijöiden syitä kierrätyslannoitteiden käyttämättömyyteen.

Kyselyn perusteella suurin saatavuushaaste oli, että viljelijöillä ei ole tietoa alueella saatavilla olevista kierrätyslannoitteista (Kuva 2). Tavanomaisista viljelijöistä jopa 41 % ilmoitti, ettei tiennyt, mitä kierrätyslannoitetuotteita alueella oli saatavilla. Luomuviljelijöistä 41 % ilmoitti, ettei heidän alueellaan ollut kierrätyslannoitteita toimittavia tahoja ($p = 0,04$).

Kuva 2. Viljelijöiden kohtaamat saatavuushaasteet.

Kyselyn vastausten mukaan kierrätyslannoitteiden käyttöhalukkuuteen vaikuttaa eniten hinta ja saatavuus (Kuva 3). Luomuviljelijät toivoivat myös suurempaa valikoimaa kierrätyslannoitteille. Käyttöön liittyvät kustannukset, saatavuushaasteet sekä huoli kierrätyslannoitteiden turvallisuudesta kuitenkin voivat hidastaa niiden yleistymistä. Onnistuminen edellyttää sekä tuotekehitystä että parempia tukitoimia, jotta taloudelliset, ekologiset ja käytännölliset hyödyt saadaan realisoitua.

Kuva 3. Kierrätyslannoitteiden laajempaa käyttöä edistävät tekijät.

Lisätietoja: anne.relander@ruokavirasto.fi

Tutkimushankkeessa mukana: Ruokavirasto, Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Biolan Oy, Kekkilä Oy, Soilfood Oy, Yara Suomi Oy

Tutkimusta rahoittaa Maa- ja metsätalousministeriön Maatilatalouden kehittämisrahasto Makera.

